

Hoe bewaar je je verzameling?

Gerard Raven

Mijn eerste kranten waren die van de Russische inval in Tsjechoslowakije in 1968. Het dagelijkse nieuws vond ik toen zó beangstigend dat ik dacht dat de derde wereldoorlog zou uitbreken. Dat viel gelukkig mee en die kranten konden tegen een stootje. Dat werd anders toen ik exemplaren uit ca. 1900 kreeg. Die zijn van een goedkope papierpulp, die makkelijk uit elkaar valt. Goed opbergen kan het verschil uitmaken tussen behoud of verlies van een krant.

Veel collega-verzamelaars hebben me met gepaste trots en enthousiasme hun kranten en tijdschriften laten zien. Vaak dacht ik: dat kan beter. Soms kon ik me niet bedwingen en heb ik ter plekke tips gegeven. Als historicus en conservator heb ik geleerd wat er allemaal mogelijk is. Die kennis wil ik hier graag delen.

Uitvouwen

Een krant wordt het beste bewaard als deze wordt uitgevouwen tot een volledige voorpagina. Met A2 is dat geen handig formaat omdat je grote zware stapels krijgt. Mijn eigen oplossing is een verhuisdoos, waarin de krant past zoals hij verkocht wordt: A3. Als er meer vouwen zijn kun je ze ook kleiner opbergen in archiefdozen, maar maak er in ieder geval geen nieuwe vouwen bij.

Archiefdoos met omslagen

Karton

Kranten nemen het zuur over dat in de meeste kartonnen omslagen en dozen zit. Daarom is zuurvrij karton beter. Er zijn omslagen van een vel dun karton dat je in drieën kunt vouwen tot

folio (hoger dan A4). Die passen weer in staande archiefdozen. Ook zijn er platte, liggende archiefdozen. Die zijn ideaal voor

Platte doos in opgevouwen toestand

kranten van vóór 1850, omdat die meestal niet groter zijn dan A4. Je kunt ze indelen met passepartoutkarton; dat gebruik ik trouwens ook om de kranten in verhuisdozen in te delen en de kanten af te schermen van zuur in de dooswanden. Het nadeel is wel dat zuurvrij karton alleen in grootverpakking verkocht wordt. Maar als je je hele collectie overzet, is dat het geld wel waard. Het Persmuseum werkt bovendien met grote stalen archiefladen; dat is ideaal.

Plastic

Bijna alle plastics zijn chloorverbindingen en hebben weekmakers. Dat is niet erg als je een krant even wilt beschermen voor verzending of expositie. Op termijn is het echter fataal, vooral als je de zaak dichtplakt. Een krant moet ook kunnen 'ademen'. De showtassen van de Hema schijnen wél ok te zijn, vermoedelijk omdat die lucht doorlaten. Soms zie ik mensen kranten vouwen om ze in een tas te passen; in mijn ogen een doodzonde.

Plakkers

Gele post-it-briefjes zijn heel handig bij het sorteren, maar elke plakker laat lijmresten achter. Plakband is natuurlijk ook heel slecht; als je het héél geduldig verwijderd, heb je kans dat je er met minimale schade af komt. Gelukkig laten de meeste soorten uiteindelijk weer los, maar je blijft het zien. 3M is helemaal erg, want dat krijg je nauwelijks los

en beschadigt altijd. Gespleten vouwen en scheuren zijn eigenlijk alleen te repareren door een vakman, door het aanvezelen van het papier. Affiches worden vaak gerepareerd met Japans papier; de witte strook zit achterop en stoort niet. Maar kranten zijn tweezijdig bedrukt en dan is dat dus niet slim.

Licht

Het ligt voor de hand dat een krant donker bewaard moet worden. Wil je er een inlijsten, maak dan een goede fotokopie bij een drukkerij die een grote scanner heeft staan. Vaak zien anderen het verschil niet. Inlijsten is overigens zelf ook al slecht, omdat er een microklimaat ontstaat. Sommigen nemen het glas met te ruim water af, zodat het de lijst inloopt.

Lucht

Temperatuur en vocht kunnen je collectie vernietigen. Papier is een organisch product, dat zo chemische reacties gaat vertonen. Kou is beter dan warmte, maar vrieskou is echt fout. Door vocht ontstaan bruine plekken op je spullen; na jaren kunnen zelfs zwarte randen ontstaan. Het ergst zijn frequente wisselingen, bijvoorbeeld doordat de cv aanslaat. Zorg er dus voor dat je kranten en tijdschriften in een niet of weinig verwarmde kamer liggen. Zolders zijn doorgaans niet ideaal. Je kunt voor weinig geld een eenvoudige thermohygrograaf kopen, die temp en vocht meet. Meten is weten.

Misschien zijn lezers blij met deze tips en hebben ze nog vragen of aanvullingen. De redactie hoort dat dan graag.